

Trieu una de les dues opcions, A o B.

OPCIÓ A

I ocorre així que, sent l'ànima immortal, i havent nascut moltes vegades i havent vist tant les coses d'aquí com les coses de l'Hades i totes les coses, no hi ha res que no tingui après; amb la qual cosa no és estrany que també sobre la virtut i sobre les altres coses ella sigui capaç de recordar el que per descomptat ja sabia abans. Ja que sent, en efecte, la naturalesa sencera homogènia, i havent-ho après tot l'ànima, res no impedeix que qui recorda una sola cosa (i a això anomenen *aprenentatge* els homes), descobreixi ell mateix totes les altres, si és home valerós i no es cansa d'investigar. Perquè la investigació i l'aprenentatge, per tant, no són en absolut cap altra cosa que reminiscència.

PLATÓ, *Menó*

1. Expliqueu breument la idea principal del text. [2 punts]
2. Què vol dir, en el text, que l'ànima ho ha après tot? [3 punts]
3. Compareu el concepte de *reminiscència* que hi ha en aquest text amb el concepte d'*experiència*. [3 punts]
4. Expliqueu per què creieu que l'autor del text té raó o per què creieu que no en té. [2 punts]

OPCIÓ B

El resultat general a què vaig arribar i que, una vegada obtingut, va servir de fil conductor als meus estudis, pot resumir-se així: en la producció social de la seva vida, els homes contrauen determinades relacions necessàries i independents de la seva voluntat, relacions de producció, que corresponen a una determinada fase de desenvolupament de les seves forces productives materials. El conjunt d'aquestes relacions de producció forma l'estructura econòmica de la societat, la base real sobre la qual s'aixeca la superestructura jurídica i política i a què corresponen determinades formes de consciència social. El mode de producció de la vida material condiciona el procés de la vida social, política i espiritual en general. No és la consciència de l'home la que determina el seu ésser, sinó, per contra, l'ésser social és el que determina la seva consciència.

MARX, *Contribució a la crítica de l'economia política*

1. Expliqueu breument la idea principal del text. [2 punts]
2. En les sis qüestions següents, trieu **l'única resposta** que considereu vàlida (no cal justificar-la). Cada resposta errònia descompta un 33% de la puntuació prevista per a cada pregunta. Per contra, les preguntes no contestades no tindran cap descompte.

Escriviu les vostres respostes en el quadernet de respostes, indicant el número de la pregunta i, al costat, la lletra que precedeix la resposta que considereu correcta (a, b, c o d).

[0,5 punts per qüestió encertada]

- 2.1. Les relacions de producció són:
  - a) el conjunt de l'estructura econòmica.
  - b) les forces productives materials.
  - c) resultats de la vida social.
  - d) necessàries i independents de la voluntat humana.
- 2.2. Assenyaleu la frase que considereu que **no** coincideix amb cap idea del text.
  - a) Les formes de consciència social se sustenten sobre l'estructura econòmica.
  - b) Cada fase de desenvolupament de les forces productives té les seves relacions de producció corresponents.
  - c) El mode de producció de la vida material condiciona el procés de la vida social.
  - d) La superestructura jurídica i política determina les relacions de producció.

- 2.3. Assenyaleu quina de les frases següents expressa una argumentació continguda en el text.
- a) Com que els homes produeixen la seva vida social, l'estructura econòmica dependrà de la vida social.
  - b) Ja que la cosa material sustenta l'espiritual, l'ésser social és la base real de la superestructura jurídica.
  - c) Sempre que hi ha consciència social, apareixen com a conseqüència d'aquesta unes forces productives materials.
  - d) La consciència de l'home no determina el seu ésser social, perquè les relacions de producció són la base real de la superestructura jurídica.

2.4. Com es denomina la doctrina política de Marx?

- a) Conservadorisme.
- b) Comunisme.
- c) Anarquisme.
- d) Esquerranisme.

2.5. Què és el mode de producció de la vida material en relació amb el procés de la vida social?

- a) Un efecte.
- b) Un resultat.
- c) Un condicionant.
- d) Un accident.

2.6. Indiqueu la parella correcta en què el primer membre és la base real del segon.

- a) Estructura econòmica - superestructura jurídica.
- b) Producció social - producció material.
- c) Formes de consciència social - forces productives materials.
- d) Estructura econòmica - relacions de producció.

3. Compareu el concepte d'*estructura econòmica* que hi ha en aquest text amb el concepte de *superestructura jurídica i política* d'aquest mateix text. [3 punts]

4. Expliqueu per què creieu que l'autor del text té raó o per què creieu que no en té. [2 punts]

Trieu una de les dues opcions, A o B.

OPCIÓ A

Atès que un fonament principal de l'alabança moral està en la utilitat de qualsevol qualitat o acció, és evident que la raó ha de tenir una participació notable en totes les decisions d'aquesta classe; ja que res, sinó aquesta facultat, pot instruir-nos sobre la tendència de les qualitats i accions i assenyalar les seves conseqüències beneficioses per a la societat i per al seu posseïdor. En molts casos és un assumpte subjecte a gran controvèrsia: poden sorgir dubtes, donar-se interessos oposats i ha de donar-se preferència a un extrem, per subtils consideracions i per un petit predomini de la utilitat. Això s'ha de notar, particularment, pel que fa a la justícia, com és natural suposar per raó d'aquesta espècie d'utilitat que acompanya aquesta virtut. Si cadascun dels casos de justícia fos útil, com els de la benevolència, a la societat, la situació seria més simple, i rares vegades estaria subjecta a controvèrsia. Però com que els casos individuals de la justícia són perniciosos amb freqüència en la seva tendència primera i immediata, i com que els avantatges per a la societat resulten només de l'observació de la regla general i de la concurrència i combinació de diverses persones en la mateixa conducta equitativa, el cas aquí es torna més intricat i complex. Les diverses circumstàncies de la societat, les diverses conseqüències de qualsevol pràctica, els diversos interessos que poden proposar-se: tot plegat, moltes vegades, és dubtós i subjecte a gran discussió i enquesta.

HUME, *Investigació sobre els principis de la moral*

1. Expliqueu breument la idea principal del text. [2 punts]
2. En les sis qüestions següents, trieu l'**única resposta** que considereu vàlida (no cal justificar-la). Cada resposta errònia descompta un 33% de la puntuació prevista per a cada pregunta. Per contra, les preguntes no contestades no tindran cap descompte.

Escriviu les vostres respostes en el quadernet de respostes, indicant el número de la pregunta i, al costat, la lletra que precedeix la resposta que considereu correcta (a, b, c o d).

[0,5 punts per qüestió encertada]

- 2.1. Quina és la facultat capaç d'observar la utilitat d'una qualitat o acció?
  - a) La facultat sensible.
  - b) La intel·ligència emocional.
  - c) La raó.
  - d) La intuïció.

2.2. Assenyaleu la frase que considereu que **no** coincideix amb cap idea del text.

- a) La utilitat no serveix com a criteri per a la justícia.
- b) Els homes discuteixen sovint sobre els beneficis d'una acció.
- c) La justícia pot perjudicar en casos individuals.
- d) La benevolència sempre resulta útil a la societat.

2.3. Assenyaleu quina de les frases següents expressa una argumentació continguda en el text.

- a) Com que en un assumpte controvertit no s'ha de donar mai preferència a un extrem, la justícia és objecte de debat.
- b) Com que només la raó pot descobrir la utilitat d'una acció, és la raó la que ha de decidir el que és moralment digne d'alabança.
- c) Sempre que la justícia intervé en un assumpte, algú en surt perjudicat.
- d) Com més grans són la discussió i l'enquesta, més avantatges s'obtenen per a la societat.

2.4. Com es denomina pròpiament la doctrina moral de la qual el text de Hume és una mostra?

- a) Utilitarisme.
- b) Pragmatisme.
- c) Intel·lectualisme.
- d) Emotivisme.

2.5. Amb quin nom es coneix el període o moviment a què pertanyen el text i el seu autor?

- a) Romanticisme.
- b) Classicisme.
- c) Il·lustració.
- d) Revolució.

2.6. A quin corrent filosòfic pertanyen el text i el seu autor?

- a) A la fenomenologia.
- b) A l'empirisme.
- c) Al racionalisme.
- d) A l'idealisme.

3. Compareu la idea de *justícia* que hi ha en aquest text amb qualsevol altra idea de *justícia*. [3 punts]

4. Expliqueu per què creieu que l'autor del text té raó o per què creieu que no en té. [2 punts]

OPCIÓ B

Em pregunta vostè quines coses són idiosincràsia en els filòsofs?... Per exemple, la seva falta de sentit històric, el seu odi a la noció mateixa d'esdevenir, el seu egipcticisme. Ells creuen atorgar un honor a una cosa quan la deshistoritzen, *sub specie aeterni* (des de la perspectiva de l'etern) —quan en fan una mòmia. Tot el que els filòsofs han manejat des de fa mil·lennis han estat mòmies conceptuals; de les seves mans no va sortir viu res real. Maten, omplen de palla, aquests senyors idòlatres dels conceptes, quan adoren —es tornen mortalment perillosos per a tot, quan adoren. La mort, el canvi, la vellesa, com també la procreació i el creixement són per a ells objeccions —fins i tot refutacions. El que és no esdevé; el que esdevé no és... Ara bé, tots ells creuen, fins i tot amb desesperació, en el que és. Però, com que no poden apoderar-se'n, busquen raons de per què se'ls escapa. «Hi ha d'haver una il·lusió, un engany en el fet que no percebem el que és: on s'amaga l'enganyador?» —«Ho tenim, criden joiosos, és la sensibilitat! Aquests sentits, que també en altres aspectes són tan immorals, ens enganyen sobre el món vertader.»

NIETZSCHE, *El crepuscle dels ídols*

1. Expliqueu breument la idea principal del text. [2 punts]
2. Què vol dir, en aquest text, l'expressió «idòlatres dels conceptes»? [3 punts]
3. Compareu entre si les dues nocions de *realitat* que hi ha en aquest text. [3 punts]
4. Expliqueu per què creieu que l'autor del text té raó o per què creieu que no en té. [2 punts]

Trieu una de les dues opcions, A o B.

OPCIÓ A

Sens dubte, no pot existir un ordre just —val a dir, que garanteixi a tots la felicitat— si s'entén per felicitat el que és en el seu sentit originari, això és, el que cadascun considera tal. En aquest cas, resulta impossible evitar que la felicitat d'un fregui la felicitat d'un altre. Per exemple: l'amor és la font primera de felicitat, encara que també la més important font de dissort. Suposem que dos homes estimen una mateixa dona i que tots dos, amb o sense raó, creuen que sense ella no serien feliços. No obstant això, conforme a la llei —i potser conforme als seus propis sentiments— aquesta dona no pot pertànyer més que a un dels dos. La felicitat d'un ocasionarà irremeiablement la dissort de l'altre. No existeix un ordre social capaç de donar solució a un problema semblant de manera justa, això és, de fer que els dos homes siguin joiosos. Ni tan sols el cèlebre judici del rei Salomó podria aconseguir-ho. Tal com se sap, el rei va resoldre que un nen la possessió del qual disputaven dues dones, fos partit en dos per tal de lliurar-lo a aquella que retirés la demanda a fi de salvar la vida de la criatura. Aquesta dona, suposava el rei, provaria d'aquesta manera que el seu amor era veritable. El judici salomònic resultarà just únicament en el cas que només una de les dones s'estimi realment la criatura. Si les dues la volguessin i desitgessin vehementment tenir-la —la qual cosa és possible i fins i tot probable— i totes dues retiressin les respectives demandes, el conflicte romandria irresolt. Finalment, quan la criatura hagués de ser lliurada a una de les parts el judici seria, per descomptat, injust ja que causaria la dissort de la part contrària. La nostra felicitat depèn, amb massa freqüència, de la satisfacció de necessitats que cap ordre social pot atendre.

HANS KELSEN, *Què és la justícia?*

1. Expliqueu breument quina és la idea principal del text. [2 punts]
2. Què vol dir, en aquest text, que la felicitat d'un implicarà irremeiablement la dissort de l'altre? [3 punts]
3. Compareu la idea de *justícia* que hi ha en aquest text amb qualsevol altra idea de *justícia*. [3 punts]
4. Expliqueu per què creieu que l'autor del text té raó o per què creieu que no en té. [2 punts]

OPCIÓ B

L'única raó per creure que les lleis del moviment seguiran regint és que han actuat fins aquí, en la mesura que el nostre coneixement del passat ens permet jutjar tocant a això. És veritat que tenim un conjunt més gran d'experiències del passat a favor de les lleis del moviment que a favor de la sortida del sol, perquè la sortida del sol no és res més que un cas particular de l'execució de les lleis del moviment, i n'hi ha una infinitat, d'altres casos particulars. Però el veritable problema és aquest: un nombre qualsevol de casos en què s'ha dut a terme una llei en el passat proporciona l'evidència que es realitzarà el mateix en el futur? En cas negatiu, és evident que no tenim cap fonament per esperar que el sol surti demà, ni que el pa que mengem en el pròxim àpat no ens enverini, ni per a cap de les altres esperances a penes conscients que regulen la nostra vida quotidiana. Es pot observar que totes aquestes esperances són només *probables*; el que hem de buscar no és, doncs, una prova de la *necessitat* del seu compliment, sinó alguna raó a favor de l'opinió segons la qual és *versemblant* que es compleixin.

B. RUSSELL, *Els problemes de la filosofia*

1. Expliqueu breument quina és la idea principal del text. [2 punts]
2. Què vol dir, en aquest text, que «en cas negatiu, és evident que no tenim cap fonament per esperar que el sol surti demà»? [3 punts]
3. Compareu la idea de *llei de la natura* que hi ha en aquest text amb la idea de *costum*. [3 punts]
4. Expliqueu per què creieu que l'autor del text té raó o per què creieu que no en té. [2 punts]

Trieu una de les dues opcions, A o B.

OPCIÓ A

Piero li pregunta a Pino: «Quina hora és?» Pino mira per la finestra i veu que el rellotge del campanar assenyala les vuit. Li diu, doncs, a Piero: «Són les vuit.» Suposem que en aquell moment siguin realment les vuit, però que el rellotge del campanar, sense saber-ho Piero ni Pino, estigui trencat i estigui assenyalant ininterrompudament les vuit des de fa un mes. Podem dir que Pino i Piero saben que són les vuit? Per descomptat que no! I no obstant això creuen alguna cosa que és veritat (perquè, per casualitat, són precisament les vuit) i tenen bons i fundats motius per creure-ho (els rellotges dels campanars acostumen a assenyalar l'hora exacta). Què els falta perquè puguem dir que posseeixen un coneixement veritable? Per què no ens atrevim a dir que «saben» que són les vuit? El que falta, dit planerament, és la connexió precisa entre el que creuen i el que és veritat. El que creuen (que són les vuit) i el que és veritat (són les vuit) coincideix, però només per un capritx de l'atzar. I crec que tots estem d'acord que el capritx no és un «adhesiu» per enganxar el que creiem i el que efectivament és veritat. Una coincidència afortunada no és suficient per transformar una creença «encertada» en veritable saber.

M. PIATTELLI, *Les ganes d'estudiar*

1. Expliqueu breument quina és la idea principal del text. [2 punts]
2. Què vol dir, en aquest text, que una creença encertada no és un veritable saber? [3 punts]
3. Compareu la idea de *saber* que hi ha en aquest text amb la idea de *certesa*. [3 punts]
4. Expliqueu per què creieu que l'autor del text té raó o per què creieu que no en té. [2 punts]

OPCIÓ B

El qui fa política aspira al poder; al poder com a mitjà per a la consecució d'altres fins (idealistes o egoistes) o al poder «pel poder», per gaudir del sentiment de prestigi que confereix. L'Estat, com totes les associacions polítiques que històricament l'han precedit, és una relació de dominació d'homes sobre homes, que se sosté per mitjà de la violència legítima (és a dir, d'aquella que és vista com a tal). Per subsistir necessita, per tant, que els dominats acatin l'autoritat que pretenen tenir els qui en aquest moment dominen.

MAX WEBER, *La política com a vocació*

1. Expliqueu breument la idea principal del text. [2 punts]
2. Què vol dir, en aquest text, que l'Estat es basa en la violència legítima? [3 punts]
3. Compareu la idea d'*Estat* que hi ha en aquest text amb qualsevol altra idea d'*estat*. [3 punts]
4. Expliqueu per què creieu que l'autor del text té raó o per què creieu que no en té. [2 punts]